

Opis źródła:

Proklamacja emancypacji, Proklamacja 95 - akt prawny wydany 22 września 1862 roku przez ówczesnego prezydenta Stanów Zjednoczonych, Abrahama Lincolna, który znosił niewolnictwo. Był to dekret prezydencki, który ostatecznie wszedł w życie 1 stycznia 1863 roku, a swoim zasięgiem obejmował jedynie obszar Skonfederowanych Stanów Ameryki, czyli tzw. Konfederacji.

Miejsce i data wydania:

22 września 1862 r. Stany Zjednoczone

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Budynek Archiwów Narodowych w Waszyngtonie. Tłumaczenie na język polski dostępne online:

https://pl.wikisource.org/wiki/Proklamacja_Emanypacji

Tekst źródła (fragment):

Dnia dwudziestego drugiego września, roku Pańskiego tysiąc osiemset sześćdziesiątego drugiego, została wydana przez Prezydenta Stanów Zjednoczonych proklamacja, głosząca, pośród innych punktów, jak następuje:

Iż pierwszego dnia stycznia roku Pańskiego tysiąc osiemset sześćdziesiątego trzeciego, wszystkie osoby trzymane jako niewolnicy w którym Stanie, bądź Stanu wskazanej części, gdzie ludność byłaby zbuntowana przeciwko Zjednoczonym Stanom, będą na zawsze wolne; a władze wykonawcze Stanów Zjednoczonych, włącznie z władzami armii i marynarki, będą uznawać oraz wspierać wolność owych osób i nie będą działać represyjnie na owe osoby razem czy pojedynczo, podczas starań jakie mogą podejmować na rzecz swej realnej wolności.

Rzeczonego pierwszego dnia stycznia, egzekutywa określi proklamacją takowe Stany lub Stanów części, jeżeli jakiegokolwiek, w których ludność buntuje się przeciwko Stanom Zjednoczonym; natomiast fakt, iż którykolwiek Stan, lub jego ludność, będą owego dnia w dobrej wierze reprezentowani w Kongresie Zjednoczonych Stanów, przez członków desygnowanych w wyborach gdzie większość wyborczo zdolnych osób decyduje się brać w wyborach udział, zostanie, pod nieobecność doniosłego a przeciwnego świadectwa, uznany za dowód wystarczający, że Stan taki oraz jego ludność rebelii przeciwko Stanom Zjednoczonym nie prowadzą.

[...]

Z racji rzeczoności umocowania oraz dla nadmienionego celu nakazuję i deklaruję, iż wszystkie osoby trzymane jako niewolnicy we wskazanych Stanach bądź ich częściach są na zawsze wolne; a władza wykonawcza Rządu Zjednoczonych Stanów, włącznie z władzami ich armii i marynarki, będzie uznawać oraz wspierać wolność owych osób.

Niniejszym zobowiązuje ludzi tak oto ogłoszonych wolnymi, aby powstrzymywali się od wszelkiej przemocy, chyba że w obronie własnej; zalecam im także, aby w miarę możliwości pracowali, za rozsądnym wynagrodzeniem.

A dalej deklaruje i obwieszcza, iż osoby o stosownej kondycji będą przyjęte do służby zbrojnej Stanom Zjednoczonym, we fortach, na stanowiskach, placówkach oraz w innych miejscach, a także dla obsługi jednostek pływających.

Słowniczek pojęć:

Abraham Lincoln - amerykański polityk, szesnasty prezydent Stanów Zjednoczonych, dwukrotnie wybrany na urząd. Zginął 15 kwietnia 1865 roku w zamachu. wydał dekret prezydencki znany jako Proklamacja Emancypacji. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Abraham_Lincoln

Skonfederowane Stany Ameryki - południowe stany USA, potocznie zwane Konfederacją, które próbowały dokonać secesji i brały udział w Wojnie Secesyjnej. Na terenie Skonfederowanych Stanów Ameryki żyło około 3,5 mln niewolników na około 9 mln ówczesnej populacji. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Skonfederowane_Stany_Ameryki

Wojna Secesyjna - konflikt zbrojny pomiędzy Stanami Unii a Skonfederowanymi Stanami Ameryki. Nazwa Wojny Secesyjnej pochodzi od "secesji" czyli "odłączenia się" stanów należących do Konfederacji. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_secesyjna

Emancypacja - wyzwolenie i obdarzenie kogoś pełnią praw.

Pytania do źródła

Pytania do uczniów szkoły podstawowej

1. Do czego zobowiązuje się prezydent Stanów Zjednoczonych w stosunku do niewolników? Jak mieli być traktowani przez inne władze po uwolnieniu? Na jakich terenach miała obowiązywać proklamacja emancypacji? Wskaż odpowiedni fragment w tekście.
2. Jaki warunek musiał spełnić stan, w świetle tekstu źródłowego, aby nie zostać określonym mianem zbuntowanego?

3. Do czego zobowiązał uwolnionych niewolników prezydent Stanów Zjednoczonych w dokumencie proklamacji? Co obiecywał tym, którzy byli w dobrej kondycji fizycznej?
4. Jakie były przyczyny wybuchu wojny secesyjnej? Jakie strony ze sobą walczyły? Jakie były skutki wojny secesyjnej?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania należy pamiętać o tym, że niewolnictwo w Stanach Zjednoczonych, szczególnie zaś w stanach południowych, było jednym z filarów gospodarczych, dlatego też Abraham Lincoln postanowił, w zgodzie z prawem wojennym, przejąć zasoby wroga. Stąd też proklamacja emancypacji nie obejmowała stanów, które należały do Unii, a więc były wierne prezydentowi Lincolnowi. Ponadto, warto zwrócić uwagę na to, iż stany północne w mniejszym stopniu opierały swoją gospodarkę na niewolnictwie. Stany południowe zaś dążyły do uniezależnienia się od Stanów Zjednoczonych, stąd też była to jedna z przyczyn wybuchu wojny.

W trakcie trwania Wojny Secesyjnej życie straciło ponad 640 tys. ludzi, a także zniszczono mienie warte 5 mld dolarów. Wówczas, również, około 4 milionów niewolników uzyskało wolność.

Najważniejsze czasy:

12 kwietnia 1861 - ostrzelanie Fortu Sumter przez Konfederatów, wybuch Wojny Secesyjnej
1860 - styczeń 1861 - wystąpienie z Unii, a więc zerwanie politycznych więzi ze Stanami Zjednoczonymi, ogłosiły: Karolina Południowa, Missisipi, Floryda, Alabama, Georgia, Luizjana oraz Teksas.

kwiecień 1861 - wybuch Wojny Secesyjnej

1 - 3 lipca 1863 - bitwa pod Gettysburgiem, najkrwawsza bitwa Wojny Secesyjnej

1865 - zakończenie Wojny Secesyjnej

Literatura pomocnicza:

Chwalba A., Historia Powszechna. Wiek XIX, Warszawa 2013

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Monika Poszalska